

# korte mededelingen

## Achteruitgang Boerenzwaluw

Ruim vijftien jaar hebben wij de aankomst en het vertrek van de Boerenzwaluw rond onze woning kunnen volgen. Gewoonlijk konden wij rekenen op circa acht tot tien broedgevalen, maar soms kwamen ook wel twee tot drie broedsels voor.

Van al deze gezellige drukte blijven wij dit jaar (1986) blijkbaar verstoken, want slechts drie Boerenzwaluwen keerden bij ons terug en wel op 27 april 1986. Na wat geharrewar is de derde Boerenzwaluw zijn geluk ergens anders gaan zoeken en nu is één paartje daadwerkelijk aan de nesterbouw bezig.

De gegevens van aankomst en vertrek van de laatste jaren zijn:

1980 aankomst: 12 april - vertrek: 5 sept.

1981 aankomst: 29 april - vertrek: 3 sept.

1982 aankomst: 4 mei - vertrek: 9 sept.

1983 aankomst: 22 april - vertrek: 26 aug.

1984 aankomst: 21 april - vertrek: 5 sept.

1985 aankomst: 5 mei - vertrek: 14 sept.

Het ging daarbij dus steeds om circa 14 tot 16 Boerenzwaluwen die aankwamen. Er vertrokken er elk jaar (al naar gelang de broedresultaten) zo'n 60 tot 80 stuks. Soms meer, soms minder. Welnu, wij beschouwen de situatie van nu als zeer alarmerend, zeker als dit maatgevend zou zijn voor het totaaloverzicht van ons land.

■ J. de Groot, Schepersweg 2, 7861 TD Oostershesselen.

## Concentratie Zeekoeten voor de Haringvlietsluizen

In de winter 1985/1986 hield zich aan de buitentzijde van de Haringvlietsluizen bij Stellingdam op Goeree-Overflakkee een concentratie Zeekoeten op. Het gezelschap varieerde in omvang van drie tot 20-25 vogels. Op 1 december 1985 waren ter plaatse voor het eerst Zeekoeten aanwezig, een groepje van vijf vogels. De laatste drie vogels werden op 8 februari 1986 gezien. De vogels doken veelvuldig zodat mag worden aangenomen dat ze, samen met de ter plaatse talrijk aanwezige Futen, Aalscholvers en Middelste Zaagbekken aangetrokken werden door de gemakkelijk te bemachtigen vis, meegevoerd door het spulwater. De Zeekoeten waren weinig schuw en kwamen tot op korte afstand van hun geluk beproevende sportvissers. Bij zeer sterke stroomsnelheden ontbraken de vogels. Waargenomen werd hoe de Zeekoeten rustten door met de kop in de veren rond te dobberen in het kalme water aan de voet van de hoge, in gesloten stand in het water neergelaten stuwen. In een regelmaat en in een omvang als tijdens winter 1985/1986 vielen ter plaatse gedurende voorgaande winters geen Zeekoeten waar te nemen.

■ Gerard L. Ouweneel, Lijster 17, 3299 BT Maasdam.

## Zilvermeeuwen vallen oververmoeide trekkende Merels aan

Op 18 maart 1986 bij een temperatuur van 6 à 7° Celsius, met een zuidoostenwind en heilige bewolking en af en toe zon, bevond ik mij op het strand tussen paal 48 en 49 te Heemskerk, tussen 8.00 uur en 9.30 uur 's morgens. Afgezien van trek naar het zuiden (!) van totaal ± 300 Scholeksters, enkele Kieviten, een paartje Middelste Zaagbek, 12 Brilduikers, een paartje Smient, 2 Grutto's, een paartje Slobeend en 5 Bontbekplevieren en trek naar het noorden van 10 Wulpen, telde ik in totaal tien trekkende mannetjesmerels, die van uit het westen over zee kwamen aanvliegen en landinwaarts vlogen. De dieren verschenen ongeveer om de vijf à tien minuten, alle solitair, op een groepje van drie na.

Op een gegeven moment zag ik weer een Merel in de verte boven zee aankomen, maar deze werd gegrepen door een Zilvermeeuw, ont kwam, werd voor de tweede keer gepakt, ontsnapte weer, werd voor de derde keer gevangen, nu door een andere Zilvermeeuw en zo achtereenvolgens een keer of tien, totdat de vogel als een baksteen in het water viel, waaruit het dier nog enige keren door de Zilvermeeuwen opgevisst werd en meegevoerd als een nat zwart dweltje.

De volgende ochtend was er geen mereltrek; op 20 maart 1986 wel weer, in groepjes van 1, 18, 1, 5, & 1 exemplaar, eveneens tussen 8.00 uur en 9.30 uur.

■ Wim Sevinga, Jean Monnetstraat 96, 1963 KS Heemskerk.

## Ganzenjacht in Alblasserwaard 1985-1986

In de Alblasserwaard is in 1981 en 1982 een toenemende jacht op ganzen geconstateerd. In 1982 is hierover gepubliceerd in regionale kranten en vogeltijdschriften. Dit leidde tot contacten met jagers waaruit een Werkgroep Ganzenoverleg Alblasserwaard ontstond. Na bijna drie jaar overleg kwam de werkgroep in november 1985 met een poster over ganzen in Europa, die gratis aan boeren, jagers, openbare gebouwen en scholen in de Alblasserwaard werd verstrekt. Daarnaast werd een ganzenrustgebied ingesteld (op een polder werd geen jachtthut geplaatst). De publiciteit rond de Kolgans werd versterkt in januari 1986 door de aanwezigheid in de Alblasserwaard van wel 45.000 Kolganzen die dan ook een warme belangstelling kregen van boeren en jagers. De geruchtenstroom kwam op gang en samengevat krijgen wij dit beeld: In januari 1982 waren wij onthutst door de misstanden tijdens de jacht op ganzen en het aantal geschoten Kolganzen (zie Politie Dier en Milieu 1983-4). Wij hadden een aantal van

1968 geschoten stuks berekend maar door de jagers werd een aantal van 2370 stuks genoemd. Ten opzichte van 1982 verschilde dit jachtseizoen op de volgende punten: normaal schiet men eind december de eerste Kolganzen, nu schoot men al rond 10 december de eerste ganzen, zo'n vijftig per ochtend. Toen schoot men per ochtend in een hut met vijf à zes geweren maximaal en bij uitzondering dertig Kolganzen, nu praten ze over ochtenden met honderd of meer Kolganzen. Hoewel de geruchten circuleren van 6000 geschoten Kolganzen praat de werkgroep over circa 3000 geschoten Kolganzen.

Sinds het overleg gestart is worden er geen tellingen meer verricht en is het cru om te lezen dat de minister op vragen over het instellen van ganzenrustgebieden in Nederland antwoordt dat dit niet nodig is 'omdat met name regionale oplossingen voor de ganzenproblematiek, via overleg tussen jachthouders en grondgebruikers het beoogde effect zullen hebben'. Het beoogde effect in de Alblasserwaard is duidelijk. Een ganzenrustgebied is ingesteld, in het overige deel van de Alblasserwaard wordt er rustig op los geknald. Het tegendeel is bereikt, de natuurbeschermers dachten door overleg de jacht op Kolganzen te verminderen. Die vermindering werd dan ook bereikt door niet meer systematisch tellingen te verrichten. Helaas bracht de poster een enorme publiciteit te weeg, hierdoor kwam de tragedie in het winterse polderland in haar volle omvang in de huiskamers terecht. Daar het trekwild is, heeft de jager geen verantwoordelijkheid over zijn jachtwild. En dat heeft men dan ook kunnen zien.

■ W. Jongejan, Slingerlandstraat 42, 4231 AE Meerkkerk.

## Over Kwartelkoningen

De geheimzinnig levende Kwartelkoning schijnt nog niet zo vaak goed gefotografeerd te zijn, maar onmogelijk is een goede foto niet (zie 'Het Vogeljaar' 33 (5) : 254). Ik heb de vogel wel rustig vóór mij gehad en in zijn ogen kunnen kijken.

In 1912 en enkele jaren daarna kreeg ik van de maaiers in het hooiland van mijn vader wel eens een uitgemeaid nest met zeven of acht, mooi zacht roodbruin, gevlekte of gestippelde eieren. 'Van een soort patrijsje', zeiden ze. Maar al gauw wist ik dat het nest van een Kwartelkoning was, ook omdat zijn duidelijke roep 'crex crex' onmogelijk verward kan worden.

Ik ging toen aan vogels doen. Op een zondagmiddag, begin juni, was ik in het hooiland gaan liggen tussen het hoog opgeschoten gras, op een dammetje. Fantastisch was het acrobatenwerk van Grutto's die fel reageerden op een Wezel, een Harmpje zouden de maaiers zeggen. Als het diertje verdween, werd het weer stil, behalve dan dat ik dichtbij weer 'crex crex' hoorde. Op dat dammetje liggend had ik zicht op een wat droog geworden

sloot en jawel, nergens bang voor liep daar de Kwartelkoning, misschien vijftien of twintig meter vóór mij, naar mij toe.

Midden mei of wat later zijn er nu in bepaalde uiterwaarden nog wel Kwartelkoningen te zien en te horen. De vogel is, 's nachts meer dan midden op de dag, actief aan het roepen. Het scherpe 'crex crex' is op een stille avond wel op 800 meter afstand te horen. Vanaf een open plek of vanaf een dijkje zijn ze dan soms te zien als ze tevoorschijn komen. Ga vooral niet het hooiland in want dat zou gemakkelijk tot verstoring kunnen leiden. Ik heb wel aan de rand van een laag bosje of een rietzoom gezeten en dan op de juiste toon 'koekoek' geroepen. Het mannetjes kwam dan wel eens opgewonden aan op nog geen twintig meter van mij vandaan.

Bij het Steenuiltje kan zo iets ook wel eens lukken met een langgerekt 'wleuw' of 'oei'. Jammer dat er nog maar zo weinig Kwartelkoningen zijn. Rondom mijn geboortedorp Maasiand hoorde ik in 1922 op zes plaatsen in de polders een roepend mannetje. In 1928 hoorde ik ook enkele onder Vlaardingse Ambacht, onder andere op een plek waar nu huizen van de stad Vlaardingen zijn gebouwd. Het waterpeil in de polders is na die tijd ook lager geworden. Veel is er sindsdien veranderd.

■ Teun van der Kooij, Laan van Meerdervoort 1133, 2555 BA 's-Gravenhage.

## Zeldzame broedvogels te Middelburg in 1985

In Middelburg-Stad, hebben in 1985 enkele voor deze streek zeldzame vogelsoorten gebroed, te weten Boomkruiper en Kuifeend. Om met de eerstgenoemde soort te beginnen: op 19 juni zag ik 's avonds dat geregeld twee volwassen Boomkruipertjes één voor één af- en aanvloegen in een muurspleet op ongeveer tien meter hoogte van het Opleidingscentrum voor Militaire Administratie. Deze school is gelegen aan een drukke straat in de bebouwde kom maar met in de omgeving een park en verscheidene tuinen. Enkele keren nam ik waar dat een vogel met iets in zijn (of haar) snavel, vermoedelijk een pakketje uitwerpselen, naar buiten vloog. Enige dagen later hoorde ik een zacht gepiep iedere keer als een Boomkruiper naar binnenging, waaruit ik de vrijheid neem te veronderstellen dat zich achter de muurspleet (één van vier horizontale naast elkaar) een nest met jong(en) bevond. Het bijzondere ervan is in dit geval dat ik in Middelburg nog niet eerder een broedgeval van een Boomkruiper heb ontdekt, hoewel ik toch al enige tientallen jaren bewust op vogels let, maar zelfs landelijk komt volgens de 'Atlas van Nederlandse Broedvogels', het broeden in een *muurspleet* bij deze soort maar zeldzaam voor. Opgemerkt zij dat ik de laatste vijf jaar, met name in het koude jaargetijde, vrij geregeld een exemplaar op verschillende plaatsen in de bebouwde kom te Middelburg zie. In 1984

voor het eerst in de zomermaanden, op circa tweehonderd meter afstand van het Militaire Centrum.

Wat betreft de Kuifeenden het volgende: op 10 juli 1985 ontdekte ik in de Selsvest alhier, nota bene vlak voor mijn kantoorraam, een vrouwtjeskuifeend met zeven pulli van naar schatting veertien dagen. Zeer groot was mijn verbazing toen ik een dag later, terwijl ik met m'n camera in de aanslag een opname van dit gezin wilde maken, slechts een tiental meters verderop een kuifeendvrouwtje met acht pullen zag drijven van ongeveer vijf dagen 'oud'! In de buurt zwom een volwassen mannetje dat gezien z'n vaal verenpakje kennerlijk in de rui was.

Ook de dagen erna nam ik beide gezinnetjes geregeld waar. De vrouwtjes met gerekte hals, de jongen er omheen gegroeped. Door het vele verkeer dat over de singels davert lieten zij zich toch wat afschrikken: ze dreven of zwommen het meest middenin de circa twintig meter brede Selsvest. Tot 15 juli 1985 heb ik waar kunnen nemen, daarna ben ik met vakantie geweest. Vanaf half augustus kon ik de dagelijkse waarnemingenreeks voortzetten maar kuifeendjongen heb ik niet meer gezien. Mogelijk hielden zij zich op in de zeer brede rietkragen.

Kuifeenden komen in de Middelburgse vesten, die circa drie kilometer lang zijn en gevuld met brak polderwater, algemeen voor van het najaar tot in het voorjaar. Maar sedert enige jaren ook in de maanden april tot en met oktober in één of enkele paren, waardoor ik het broeden er als het ware van verre zag aankomen.

Thans, medio mei 1986, zijn er weer een paar of zes Kuifeenden gebleven in de vesten. Hoopvol zie ik ledere dag uit naar een bewijs van een nieuw broedgeval. Wellicht dat ook bij de Blauwe Reiger zich en dergelijke ontwikkeling voltrekken zal, want ook deze soort komt de laatste jaren steeds meer voor, óók in de broedtijd.

J.C. Wedts de Swart, Zanddorp 138, 4335 AM Middelburg.

## Vroeg legsel van Bosuul

Op 15 februari 1986 deed ik tijdens een winterse wandeling een interessante ontdekking. 's Ochtends tegen half twaalf liep ik in het bosperceel dat op de topografische kaart van Zeist (32 C) aangeduid wordt met 'Beukbergen', in de hoop iets te zien of te horen van de Zwarte Specht die ik vorig jaar in en bij zijn nestholte had gezien. Het viel mij op dat in verscheidene Beuken grote (zwarte spechte?) gaten zaten. Aan de voet van één dezer Beuken zag ik twee witte balletjes die twee eieren bleken te zijn. Er omheen lag zo'n 2 dm<sup>3</sup> pluizig materiaal (nestvoering?) en bovendien lagen er ongeveer tien braakballen. De eieren waren onmiskenbaar van de Bosuul: circa 45 x 40 mm, wit, enigszins glanzend, bijna rond.

Verbaasd als ik was om zo vroeg in het jaar al

iets van een broedsel te merken, zocht ik in deel IV van Stanley Cramps 'The Birds of the Western Palearctic' naar een verklaring. Ik bleef steken bij de mogelijkheid die op bladzijde 542 genoemd wordt: 'Breeding success of 256 eggs laid (...) 39% deserted or destroyed by ♂ when food supply low'.

In deze tijd van het jaar, met dit gure weertype, zal het de Bosuul wel moeite kosten om aan eten te komen. Zou een te vroeg legsel dan de reden geweest zijn om het nest zo grondig te reinigen en zelfs de eieren eruit te gooien?

De waarneming houdt mij bezig en ik zou graag iets horen van mensen die dergelijke waarnemingen hebben gedaan.

■ N. de Bruin, Burgemeester Van Tuyllaan 56, 3707 CX Zeist.

## Artikel 53-beleid in ministeriële regeling vastgelegd

Minister Ir. G. Braks (Landbouw en Visserij) heeft op 14 april 1986 een regeling bekendgemaakt, waarmee de bezwaren van de Afdeling rechtspraak van de Raad van State tegen het verlenen van vergunningen op grond van de Jachtwet (Artikel 53) tot het doden van Rotganzen worden ondervangen.

De afgelopen jaren heeft de bewindsman steeds gedurende een bepaalde periode van het jaar de mogelijkheid geopend om op basis van een zogenaamde artikel 53-vergunning ter voorkoming van belangrijke schade bepaalde vogels te doden. Aan deze vergunningen waren steeds strakke voorwaarden verbonden.

De Afdeling rechtspraak van de Raad van State heeft onlangs uitgemaakt, dat de vergunningverlening, zoals deze tot nu toe plaatsvond, niet in overeenstemming was met de zogenaamde EG-Vogelrichtlijn.

De nieuwe regeling behelst overeenkomstig de eisen van de EG-Vogelrichtlijn de bepalingen waaronder een vergunning op grond van artikel 53 van de Jachtwet mag worden verleend, voor met name genoemde vogelsoorten. De regeling legt daarmee het tot nu toe gevoerde beleid dwingend vast.

Vergunningen kunnen alleen worden verleend:

- In het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren dan wel
- ter bescherming van flora en fauna.

Op een aantal vogelsoorten (Roek, Jachtgans, Brilduiker en de Middelste en Grote Zaagbek) mag op vergunning maar gedurende een gedeelte van het jaar worden gejaagd, hierbij is het geweer het enige toegestane jachtmiddel. Voor de Zwarte Kraal, de Kauw, de Vlaamse Gaal en de Ekster kunnen het gehele jaar vergunningen worden verleend.

Bij deze vogelsoorten kunnen tevens vergunningen voor het gebruik van de vangkool worden verstrekt.

In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer kan een vergunning voor het gehele jaar worden verleend voor gebruik van het geweer, de vangkool of netten.

De reeds verleende artikel 53-vergunningen zullen nog van kracht blijven gedurende de periode waarvoor zij zijn verleend.

Een en ander houdt voor het beheer van de Rotganzen in, dat dit jaar 53-vergunningen op basis van de nieuwe regeling worden verleend.

Vergunning zal worden verleend tot het jagen op Rotganzen met het geweer aan zogenaamde wild-beheereenheden op Texel en Terschelling ter voorkoming van belangrijke schade aan de landbouwgewassen. Deze vergunningen mogen worden gebruikt van 21 april tot en met 31 mei 1986.

Persbericht van het ministerie van Landbouw en Visserij, nummer 123, 15 april 1986.

## Minister Braks bindt uitzetten Fazanten aan nadere criteria

Minister Ir. G. Braks (Landbouw en Visserij) heeft naar aanleiding van een advies van de Jachtraad zijn vergunningenbeleid voor het uitzetten van Fazanten nader bekeken en gespecificeerd.

De bewindsman heeft, geleid op het advies de norm voor het uitzetten van Fazanten per hectare geschikt leefgebied, op 1,5 Fazant vastgesteld voor terreinen waar, gezien het belang hiervan, toezicht door een jachtopziener is.

Voor gebieden zonder een dergelijk toezicht zal de norm van 1 Fazant per hectare geschikt leefgebied worden gehandhaafd.

Een voor de Fazant geschikt leefgebied bevat onder andere loofhout, naaldhout met een struiklaag, of bestaat uit kleinschalige landbouwgebieden waarin voldoende dekking in de vorm van houtwallen, heggen en dergelijke aanwezig is.

Minister Braks heeft besloten dit beleid gedurende een overgangstermijn van zes jaar te voeren. Gedurende deze termijn is het de bedoeling om te komen tot een situatie waarin na het seizoen 1991/1992 slechts Fazanten uit de natuur worden geoogst, zonder gekweekte Fazanten uit te zetten. De jachthouders kunnen door beheermaatregelen, onder meer gericht op verbetering van het leefgebied, gedurende deze periode hun velden geschikt maken voor Fazanten - teneinde op de toekomstige situatie in te spelen. Tegen het eind van de periode zullen de effecten van het beleid worden nagegaan.

Ook heeft de minister besloten geen vergunningen te verlenen voor natuurterreinen in beheer bij particuliere natuurbeschermingsorganisaties, de grote eenheden natuurgebied, de beschermde natuurmonumenten in het kader van de Natuurbeschermingswet en de duinen.

Voor het overige wordt het bestaande vergunningenbeleid gehandhaafd. Dit houdt onder meer in dat geen vergunning wordt verleend voor het uitzetten in terreinen die in een

goedgekeurd bestemmingsplan zijn aangegeven als natuurgebied, of die als zodanig beheerd worden door publiekrechtelijke lichamen.

Tevens zal geen vergunning worden verleend voor het uitzetten in gebieden die niet geschikt zijn als leefgebied voor Fazanten, zoals open grootschalige landbouwgebieden met minder dan 10% dekking door houtwallen, heggen, ruige overhoekjes en dergelijke. Ten slotte zal ook geen vergunning worden verleend indien voor onaanvaardbare landbouwschade in het eigen of in het aangrenzend jachtveld moet worden gevreesd.

Aanvraagformulieren voor een vergunning konden worden verkregen bij het ministerie van Landbouw en Visserij, directie Natuur, Milieu en Fauna-beheer, postbus 20401, 2500 EK 's-Gravenhage.

Persbericht nummer 117 (11 april 1986) van het ministerie van Landbouw en Visserij.

## Reactie op uilebroedselbelevissen

Naar aanleiding van het artikel van G.J. Ordelman 'Belevissen rond uilebroedsels' (Het Vogeljaar' 33(4) : 155-157) wil ik de volgende opmerkingen maken:

- het is alleszins vermeldenswaard dat Ordelman door het plaatsen van uilekasten in zijn woonomgeving heeft bijgedragen aan broedsuccessen van Bosuil, Steenuil en Kerkuil aldaar
- de vraag rijst echter waarom hij het noodzakelijk vindt deze kasten tijdens het broedseizoen voortdurend te inspecteren (uit het artikel leid ik af dat hij zelf geen ringvergunning heeft) en zelfs niet schroomt broedsels opzettelijk te beëindigen met de veronderstelling dat het betreffende broedsel (in casu van een Steenuil) reeds mislukt was. Het zou Ordelman sieren wanneer hij de kasten geplaatst, cq. gereinigd hebbend - de vogels in het broedseizoen gewoon hun gang liet gaan.
- het is mijn zienswijze, afgaand op het geschrevene, dat Ordelman duidelijk heeft gehandeld in strijd met de bepalingen van de Vogelwet 1936. Derhalve heeft het mij verbaasd dat het artikel als zodanig is opgenomen. Teveel vogelaars menen dat zij wel (en anderen niet) dicht bij nesten mogen komen, in broedterreinen zich op mogen houden, vogels kunnen verstoren; dit alles onder het mom van hun hobby. Het artikel versterkt mijns inziens zulke tendenzen.

■ J.G. Kluiters, Eug. Prévinaireweg 62, 2151 BG Nieuw Vennep.

De redactie kan zich met de mening van de heer Kluiters verenigen.

## Raad van State verbiedt jacht op Rotganzen

Het ministerie van Landbouw en Visserij mag geen vergunningen meer afgeven die de houder het recht geeft op Rotganzen te jagen. De afdeling rechtspraak van de Raad van State

heeft 7 maart 1986 een besluit vernietigd van de minister van Landbouw en Visserij van vier jaar geleden. De Stichting Kritisch Faunabeheer, die de zaak bij de Raad van State had aangedragen, toonde zich bijzonder ingenomen met de uitspraak.

Volgens de Stichting Kritisch Faunabeheer kan de minister op grond van de uitspraak voortaan geen 'afschotvergunning' meer verlenen. Dat geldt volgens een woordvoerder niet alleen voor Rotganzen, maar ook voor andere vogelsoorten. Het ministerie van Landbouw en Visserij onthield zich van commentaar, omdat het de overwegingen nog niet kent.

Het beroep was aangespannen tegen een besluit dat een inwoner van Terschelling Rotganzen mocht opsporen en schieten. Tot nu toe worden elk voorjaar soortgelijke vergunningen verleend, omdat de ganzen schade zouden aanrichten aan vooral grasland. De minister kan een dergelijke vergunning verlenen op grond van Jachtwet. De Raad van State heeft echter bepaald, dat een dergelijke vergunning in strijd is met de EG-Vogelrichtlijn uit 1979.

De Rotgans komt voor op een van de lijsten die behoort bij de Vogelrichtlijn van de Europese Gemeenschap als een vogelsoort die onvoorwaardelijk moet worden beschermd. Uit de Haagsche Courant van 8 maart 1986

## Stand van de Zeearend in Europa

In 'Het Vogeljaar' (4) : 170, valt naar aanleiding van de tentoonstelling 'Keren Zeearend en Visarend terug naar Nederland?', een schatting te lezen over de huidige stand van de Zeearend in Europa. Gelukkig is de situatie niet zo somber is meer, als wordt voorgesteld. Een onlangs in Noorwegen uitgevoerde inventarisatie wes uit dat dit land thans ruim 800 paar binnen zijn grenzen heeft en dat de stam uitstekende voortplantingsresultaten boekt. De laatste jaren worden nieuwe territoria bezet in Noorwegen. Na door een diep dal te zijn gegaan ziet het er na uit dat ook de Zweedse en Finse zeearendpopulaties wat omhoogkrabbelen: Zweden boekte in 1984 de beste broedresultaten sinds ruim twintig jaar. De gehele Europese populatie zal momenteel tussen 1100 en 1200 paar schommelen, waarvan de eertijds zo omvangrijke Balkanpopulatie thans niet meer dan tussen de veertig en vijftig paar zal belopen. Overigens was er in 1984, voor het eerst sinds twintig jaar, weer een broedpoging in Tsjecho-Slowakije: de twee eieren bleken echter onvruchtbaar.

Sinds 1975 werden 72 jonge Zeearenden uit Noorwegen naar Schotland gehaald. In 1985 vloog er voor het eerst op een van de Hebriëden een jong uit. Inderdaad boekte men verliezen doordat jagende Zeearenden in aanraking kwamen met door zeevogels uitgespuwde maaginhoud, die het vliegvermogen aantastten. Maar dat ongemak riskeren niet alleen de op de Hebriëden geïntroduceerde

Zeearenden. Ook de Noorse Zeearenden zijn voor hun voedsel voornamelijk aangewezen op zeevogels.

G.L.O.

## Onze Huizwaluwen rekenen op uw hulp!

In een kleine brochure wordt speciaal de aandacht gevraagd voor de Huizwaluw. De Vogelwerkgroep De Kempen, project stadsvogelonderzoek (Busselse 32, 5641 PD Eindhoven) en de Stichting Mondiaal Alternatief (project Ecologische en Economische Betekenis van Vogels), postbus 1187, 5602 BD Eindhoven vragen daadwerkelijke hulp om het 'Melkstaartje' voor onze dorpen en stedelijke gebieden als broedvogel te behouden. De directe en indirecte negatieve invloeden van de mens en de natuurlijke factoren met een negatieve invloed worden naar voren gebracht, daarna wordt aangegeven wat men voor de bescherming van de soort kan doen en welk beheer daarvoor nodig is. Het is een gestencilde brochure van 12 bladzijden.

De brochure 'Onze Huizwaluwen rekenen op Uw hulp!' is te bestellen door overmaking van f 2,- (inclusief verzendkosten) op postgirorekening 5 543 774 ten name van Stichting Mondiaal Alternatief, EEBV-project, postbus 1187, 5602 BD Eindhoven, 040 - 421 098.

## 1987 Jaar van het milieu

De in maart gehouden Europese Raad heeft 1987 tot Europees milieujaar uitgeroepen. In de loop van dit jaar zal het programma van het door de Europese Commissie te organiseren milieujaar worden bekendgemaakt. Gehoopt wordt dat regeringen, plaatselijke autoriteiten, vrijwilligersorganisaties en het publiek aan de manifestaties zullen deelnemen en ook met ideeën zullen komen over deelname en samenwerking.

Ondertussen is het de bedoeling van de Europese Commissie om reeds nu te beginnen het publiek attent te maken op de noodzaak van milieuvriendelijke goederen en gedrag.

Tijdens zijn vergadering heeft de Europese Raad ook van gedachten gewisseld over milieubescherming. In het bijzonder heeft de Europese Raad zich beziggehouden met een voorstel voor een Europese Gemeenschap omvattende actie betreffende lucht- en zeeverontreiniging, gevaarlijke chemische stoffen, de schade die door de moderne landbouwmethoden worden toegebracht aan de natuur en de problemen van milieuschade in de Derde Wereld.

In het voorstel werd gezegd dat de bescherming van het milieu en integraal onderdeel moest zijn van sociale en economische politiek zowel op Gemeenschapsniveau als voor afzonderlijke sectoren zoals landbouw en energie. Aangezien verspreide en geïsoleerde acties weinig effect zouden hebben en zelfs schadelijk zouden kunnen zijn voor het welzijn van het beleid werd in het voorstel ook aangedrongen op gecoördineerde acties op gemeenschapsniveau.

Bescherming en verbetering van het milieu dient in de Europese Gemeenschap de hoogste prioriteit te krijgen, aldus het voorstel. De natuur is er om te helpen het leven van de mens te verbeteren en een actief beleid van bescherming kan bijdragen tot economische groei en verbetering van de werkgelegenheid.

## Verslag Projectgroep Gierzwaluwen Stad Groningen

In een voorlopig verslag van 21 bladzijden en 18 bijlagen worden de activiteiten weergegeven van de Projectgroep Gierzwaluwen Stad Groningen. In het afgelopen seizoen is deze projectgroep zeer actief beziggeweest met onderzoek naar Gierzwaluwen. De verdere plannen worden in het verslag vermeld. Tellingen blijken nog niet altijd voldoende te zijn uitgevoerd, de invlieg- en broedplaatsen berusten nog vaak op eenmalige waarnemingen, zowel de simultaan- als de torentelling zijn slechts één keer gehouden.

Daarom zal men dit seizoen in meer gedetailleerde vorm de inventarisatie voortzetten. Interessant is het schrijven aan de bewoners van percelen waar Gierzwaluwen broeden. Zo'n schrijven zou ik ook andere groepen, die zich in Nederland met Gierzwaluwen bezighouden, willen aanbevelen.

Het project stond onder leiding van medewerkers van de vereniging Avifauna Groningen, IVN Groningen en het Buiten Bedrijf BBZ. Een groep van niet minder dan veertig vrijwilligers werkte in 1984 mee.

Nadere inlichtingen verkrijgbaar bij Buiten Bedrijf BZZ, Jan Doevendans, postbus 175, 9700 AD Groningen, 050 - 713 320.

## Behouden vaart

In opdracht van het ministerie van Landbouw en Visserij en de provincie Zuid-Holland werd een onderzoek naar de waterrecreatie en de natuur in de Nieuwkoopse Plassen en de Kagerplassen ingesteld. De achteruitgang van het Woudaapje, Roerdomp, Kwak (!), Grote Karekiet, Visdief, Zwarte Stern, Sprinkhaanrietzanger, Dodaars en Bruine Kiekendief zou worden veroorzaakt door de recreatie (bladzijde 244), terwijl daaropvolgend in een schema een overzicht wordt gegeven van de invloeden die hiervoor verantwoordelijk kunnen zijn. Blijkbaar dus toch niet alleen de recreatie! Een broedvogelinventarisatie van de Nieuwkoopse Plassen vermeldt onder meer het aantal paren van de Fuut (70), Roerdomp (8 à 9) en Woudaapje (12 à 13). Op de onderzochte vaarttrajecten zijn in totaal 48 vogelsoorten als broedvogel vastgesteld en buiten de vaarttrajecten zijn nog 22 andere vogelsoorten als broedvogel onderscheiden. De broedvogels op de Kagerplassen worden slechts zeer onvoldoende vermeld (bladzijde 285). Bovendien wordt de relatie tussen onderscheiden vogelgemeenschappen, de vegetatiestructuur en de waterrecreatie behandeld, evenals de relatie van broedvogelsoor-

ten met vegetatiestructuur en recreatie. Dit lijvige rapport is van belang voor diegenen die bij deze gebieden nauw betrokken zijn.

Behouden vaart. Onderzoek naar waterrecreatie en natuur in de Nieuwkoopse Plassen en de Kagerplassen. 332 bladzijden, bijlage van 36 bladzijden, 137 tabellen, 66 afbeeldingen, foto's en pentekeningen (1985). Uitg. Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum & Buro Maas, adviesbureau voor landschapsarchitectuur en milieuplanning.

## In memoriam Jos Jaspers

Afgelopen december 1985 hebben wij afscheid moeten nemen van Jos.

Met de natuurfotografie was hij al vijftien jaar bezig. In deze hobbybeleving is hij lang een eenling gebleven, pas de laatste jaren legde hij zelf contacten en was daarbij erg openhartig en vrijgevig. Dit laatste vooral met betrekking tot het mee laten beleven van de ander op 'zijn' lokaties en met zijn enthousiasme.



Jos was een buitenman in hart en nieren en zag de samenhang van de verschijnselen in de natuur. Eerst was erbij hem altijd de waarneming; de fotografie stond op de tweede plaats. Pas de laatste jaren ging hij zich dwingend met natuurfotografie bezighouden en probeerde daarbij ook meer in de publiciteit te treden. Met als één van de hoogtepunten de eerste prijs in 1983 bij de Vogelfotoparade van 'Het Vogeljaar'.

De natuur legde tussen hem en anderen ook nadere vriendschapsbanden; daarin stond trouw en solidariteit hoog in het vaandel.

Zijn vrienden konden op hem rekenen, zijn doorzettingsvermogen kwam hem daarbij ook in moeilijker tijden heel goed van pas. Zijn en zijn vrouw en dochter zullen hem missen.

F.v.D.